

KLECK. Miasto liczące obecnie około 6.000 mieszkańców, przeważnie Żydów. Starożytna ta osada już w XI i XII wieku była warowną stolicą Dregowiczów. Dobra te były niegdyś własnością W. książąt lit. i Kazimierz IV, uspokoiwszy Żmudź trzymającą się strony Michała, syna Zygmunta Kiejstutowicza, policzył je do dzielnicy danej temuż księciu w 1422 roku, który tu przebywając spiskował przeciwko królowi. Po jego śmierci, znowu powróciły do skarbu, ale Zygmunt August zbogacając darowiznami ulubiony sobie dom Radziwiłłów, nadał im na dziedzictwo w połowie XVI wieku po ustałym dożywociu królowej Bony, dzierzony od niej Kleck. W 1503 roku horda Tatarów perekopskich najechawszy te okolice, po straszliwym ich spustoszeniu, zamek i miasto w perzynę obróciła. Lecz jeszcze groźniejsza ich nawała stanęła tu w 1506 roku obozem przy mieście; 10.000 zostało, jak nazywano, w koszu, a dwa razy więcej rozbiegło się na wszystkie strony palić i rabować. Wysłany przeciw nim Michał książę Gliński, wsparty jazdą polską Sędziwoja Czarnkowskiego, zniósł pod Kleckiem doszczętnie 7 sierpnia cały obóz tatarski i blisko 20.000 trupem położywszy, zafarbował ich krwią staw przyległy, który odtąd Krasnym stawem został nazwany. Mnóstwo łupów im wtenczas odebrano i 40.000 jeńców wyzwolono. Ślady mogił i szańców tatarskich dotąd okolice miasta zalegają. Strykowski mówiąc o tej bitwie w swej kronice, pisze w uniesieniu:

W tym z kilku ruśnic, które w wojsku nasze mieli, Uderzyli w pogany, aż wszyscy zadrżeli.

Hała, hała, wszędzie brzmi, zewsząd głosy straszne,
A strzały zasłaniały lecąc słońce jasne.

Chowański w czasie najścia na Lachowicze w roku 1660 zaglądał do Klecka, a Karol XII w 1706 roku trzy doby tu przebywszy i zorganizowawszy wojsko ruszył 10 maja ku wsi Nieświcz, bronionej przez komendanta Bolimana.

Kościół farny fundowany około 1450 roku przez Andrzeja Mostwiłowickiego, skończony został nakładem królowej Bony, nic jednak prócz starych murów, w których tkwią rzekomo kule szwedzkie, — godnego uwagi nie zawiera. Mikołaj Radziwiłł Czarny przyjąwszy reformę religijną Kalwina, oddał ten kościół około 1552 r. ministrom wyznania swego, i na pastora przy nim sprowadził Szymona Budnego, głośnego już w Polsce reformatora, człowieka bardzo uczonego. Lecz ten niedługo potem przejąwszy się zasadami arjanizmu, napróżno napominany przez Mikołaja Radziwiłła przeniósł się stąd do Łoska, gdzie przy krajczym Janie Kiszce, dziedzicu tego miejsca, a protektorze swej nauki w Litwie, nie tylko swobodnie już mógł swoje zdania wyrażać, lecz je nawet drukiem ogłaszać. Po nim został pastorem w Klecku Tomasz Falkonjusz (Sokołowski) niemniej słynny i uczony, który również prędko uległ wpływowi arjańskim, dłużej jednak niż pierwszy zarządzał zborem, bo podobno zostawał tu, aż do jego upadku. Albert II Stanisław Radziwiłł, ordynat klecki, syn Czarnego, — powróciwszy do wyznania rzymskiego, odebrał kalwinom kościół i osadziwszy przy nim proboszcza katolickiego na nowo go uposażył. Klasztor i kościół murowany Domini-

kanów fundował Stanisław Radziwiłł w 1683 r.; są w nim groby Jeleńskich. Jerzy i Katarzyna Klara Bułhakowie uposażyli w 1685 r. zgromadzenie zakonne funduszem ziemnym, a księżęta Sanguszkowie pieniężnym, szpital zaś założył Wojciech Radziwiłł Marszałek W. L.

Zwaliska zakonu otoczone są rozległymi błotami. Pod miastem płynie mała rzeczka Łań. Niedaleko od Klecka jest wieś, dawniej ozdobnym pałacem, zwana Radziwillimonty, zwykła rezydencja ordynatów.

Na uwagę zasługuje również stara barokowa synagoga.